

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/230/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8108231933
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8108231933.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu: PhDr. D. C., bytom H. F. R., R. XXX/XX, proti žalovanej: Q. Markíza - spoločnosť MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o., Bratislava - Záhorská Bystrica, Bratislavská 1/a, v konaní o ochranu osobnosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 17C 362/2008 - 318 zo dňa 2.7.2012 takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia sa vec v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) vyslovil, že „I. Žalovaný je p o v i n ý v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku uverejniť vo vysielaní televízie Markíza na Markíza texte v časti správy z domova na strane 114 po dobu 24 hodín ospravedlnenie v tomto znení:

II. Televízia Markíza sa ospravedľuje PhDr. D. C. za nedovolené zverejnenie jeho mena a priezviska, porušenie zásady prezumpcie jeho nevinoty a prezentáciu nepravdivých informácií o ňom, ktoré sme uverejnili dňa 22.12.2005 na Markíza texte v časti správy z domova na strane 114 v správe s titulom: "J. tvrdí, že ide po ňom polícia". Zverejnením mena a priezviska a nepravdivých informácií o PhDr. D. C. sme nezákonne zasiahli do jeho práv na ochranu osobnosti, najmä ľudskej dôstojnosti, súkromia a mena. Informácie sme zverejnili bez toho, aby sme mali dôkaz o ich pravdivosti alebo dôveryhodnosti.

III. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietla.

IV. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.“

Rozhodnutie odôvodnil cit.: „Pre úspešné uplatnenie práva na ochranu osobnosti stačí zistenie, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené ust. § 11 OZ. O neoprávnený zásah ide vtedy, ak zásah je v rozpore s objektívnym právom, konkrétne, ak niekto rozširuje o inej fyzickej osobe nepravdivé alebo pravdu skresľujúce skutočnosti, znevažujúce jej vážnosť alebo môže ísť o pravdivé skutočnosti, avšak týkajúce sa jej súkromia (intímnej sféry) danej osoby.

Žalovaná dňa 22.12.2005 na Markízatexte v časti Správy z domova na str. 114 uverejnila teletextovú správu „ako uviedol J. dnes na tlačovej besede, v Žiline bolo zriadené detašované pracovisko Úradu boja s organizovanou kriminalitou. Tento tím bol nedávno posilnený o D. C., ktorého osobne riadi D. R. a viceprezident PZ SR D. J.. C. je stíhaný pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa a bol preto vo väzbe 8 mesiacov. C. má jedinou úlohu, dostať za každú cenu J., potom bude omilostený a povýšený, vyhlásil dnes J.“

Správa, ktorú zverejnila žalovaná obsahuje citáciu Ing. D. J., informácia obsahuje celé meno priezvisko žalobcu, jeho pracovné zaradenie, údaj o jeho trestnom stíhaní pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa a údaje o cieľoch a úlohách žalobcu vo vzťahu k D. J..“

Ďalej uviedol, cit.: „Tlačové spravodajstvo je súčasťou práva slobodne vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj právo slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať ideí a informácie upravené článkom 26 Ústavy SR, článku 17 Listiny základných práv a slobôd a článku 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Právo na slobodný prejav je považované za konštitutívny znak demokratickej pluralitnej spoločnosti, v ktorej je každému dovolené vyjadrovať sa k veciam verejným a vynášať o nich hodnotiace sudy. Výkon tohto práva zahŕňa však aj povinnosť a zodpovednosť, pričom podlieha takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovávaní autority a nestrannosti súdnej moci (čl. 10 ods. 2 Dohovoru).

V prípade, že priezvisko fyzickej osoby je bez jej súhlasu použité v súvislosti s informáciou o jej trestnom stíhaní, je takéto použitie legitímne len za predpokladu, že bolo právoplatným rozsudkom súdu preukázané, že táto osoba spáchala trestnú činnosť, za ktorú bola stíhaná.

Hoci verejnosť má právo byť informovaná o priebehu trestného stíhania vedeného proti osobám verejného záujmu, ktorými môžu byť v niektorých prípadoch aj policajti, musí byť aj v takom prípade rešpektovaná zásada uvedená v § 12 ods. 3 OZ, podľa ktorej takéto informácia nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby.

Nárok dotknutej osoby na ochranu niektorým zo spôsobov upravených v § 13 OZ vzniká len za predpokladu, že tento zásah bol spojený so znížením dôstojnosti alebo vážnosti žalobcu spoločnosti. K vzniku tohto nároku nepostačuje samotný fakt, že text uverejnený v teletextovej správe žalovaného s celoštátnou pôsobnosťou, ani to, že subjekt zásahu objektívne zodpovedá za nemajetkovú ujmu. Podľa § 13 ods. 1 OZ má totiž dotknutá fyzická osoba právo len na primerané zadostučinenie. Pokiaľ dôjde k zásahu uverejnenia mena a priezviska dotknutej osoby bez jej súhlasu, je významné, aké skutočnosti a hodnotiace úsudky boli uverejnené v článku a teda aj to, či ich zverejnenie mohlo objektívne spôsobiť dotknutej osobe ujmu na jej právach na ochranu osobnosti. V predmetnej správe žalovaný netvrdí, že by žalobca bol vinný z trestných činov, ale je vyjadrený len stav podozrenia zo spáchania trestného činu. Trestné stíhanie žalobcu ako verejného činiteľa nebolo utajovanou skutočnosťou v zmysle § 4 ods. 1 zákona 215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností. Pokiaľ je meno a priezvisko dotknutej osoby bez jej súhlasu uvedené v súvislosti s pravdivými informáciami o jej konaní, ktoré objektívne môže ovplyvniť jej česť a dôstojnosť v spoločnosti, má táto okolnosť význam predovšetkým na primeranosť satisfakcie. Dotknutá osoba sa v podstate môže domáhať len ospravedlnenia za to, že jej meno a priezvisko bolo uverejnené bez jej súhlasu. V takomto prípade nie je možné vyhovieť žalobe na priznanie aj inej satisfakcie.“

Tiež poukázal na to cit.: „Dokazovaním bolo zistené, že žalobca pracoval ako starší referent špecialista. Podľa oznámenia Prezídia PZ nebol nadriadeným v zmysle § 4 zákona 73/98 Z.z.. V danom čase plnil špeciálne úlohy, ktorých plnenie mohlo byť ohrozené zverejnením. Z dôkazov, ktoré boli vykonané v predchádzajúcich citovaných rozsudkoch bolo preukázané, že úlohou žalobcu nebolo zbierať informácie na osobu D. J..“

Za týchto zistených skutočností žalovaná nebola oprávnená zverejniť meno a priezvisko žalobcu v inkriminovanom texte a aj keď sa žalovaná bránila tým, že išlo o citáciu inej osoby, pred uverejnením tejto správy bola povinná preveriť pravdivosť skutočností v nej uvedenej. Keďže sa tak nestalo, došlo k zásahu do chránených osobnostných práv žalobcu. Predmetná správa bola prevzatá z informácie SITA Slovenská tlačová agentúra a okrem žalovanej ju prevzali aj iné médiá a bola zverejnená na webovej stránke.

Preto súd vyhovel v tej časti žaloby, v ktorej sa žalobca domáhal ospravedlnenia v súvislosti s jeho trestným stíhaním a nepravdivých údajov o vzťahu a úlohách žalobcu, ktoré pracovne plnil a vo vzťahu k D. J..

V prevyšujúcej časti súd návrh zamietol s prihliadnutím na to, že pokiaľ žalobca žiadal, aby ospravedlnenie bolo zverejnené v Televízii TA3 a tlačovou agentúrou SITA súd má za to, že takýto spôsob ospravedlnenia je nadbytočný vzhľadom na to, že tieto inštitúcie už samé s tým istým obsahom boli povinné zverejniť ospravedlnenia a navyše v konaní 9C/121/2008 voči spoločnosti SITA bolo uložené doručiť také isté ospravedlnenie Televízii TA3 a Markíze.

Pokiaľ ide o ďalšiu časť nároku žalobcu, a to finančné zadosťučinenie, súd v tejto časti žalobu zamietol, keď dospel k záveru, že primárna forma ospravedlnenia žalovaného je dostačujúcim spôsobom na odstránenie nežiaducich následkov zverejnenej správy, navyše žalobca ani v konaní nepreukázal príčinnú súvislosť medzi takto vzniknutou ujmom a zverejnenou správou. Následky zásahov, ktorými trpela rodina žalobcu, tak ako boli opisované svedkami manželkou Z. C., matkou žalobcu U. C. a vyplývajú aj z výsledkov dokazovania v konaniach 9C/121/2008 a 11C/273/2007, v ktorých bolo konštatované, že k narušeniu priateľských a rodinných vzťahov a prejavy negatívneho postoja z okolia nastali až po odvysielaní relácie Paľba v TV Markíza v januári 2005 a dovtedy neboli na rodinu žalobcu prejavované negatívne vzťahy okolia, resp. nie v takomto rozsahu, aby boli predmetom odškodnenia.“

V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku súdu prvého stupňa, a to proti výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a proti výroku o náhrade trov konania, odvolanie žalobca namietajúc nesprávne právne posúdenie veci. Mal za to, že sa súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku nezaoberal otázkou porušenia prezumpcie neviny zo strany žalovaného. Nesprávne došlo k vyhodnoteniu dôkaznej situácie, preto súd prvého stupňa v rozpore so zabezpečenými dôkazmi zamietol peňažné zadosťučinenie vo výške 33 193,92 Eur. Súd prvého stupňa zúžil svoje rozhodnutie v predmetnej veci iba na tú časť skúmania zverejnenia mena a priezviska žalobcu v spojitosti s informáciou o jeho väzobnom trestnom stíhaní pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Mal za to, že informácie zverejnené žalovanou v správe vydané dňa 22.12.2005 sú spôsobilé vyvolať následky alebo narušenie práva chráneného ustanovením § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ale tieto nepravdivé informácie prezentované médiami širokej verejnosti ako pravé aj konkrétne vyvolali hrubý zásah do práva chráneného týmto ustanovením. Dal do pozornosti, že žalovaná nedisponovala dôkazmi o pravdivosti informácií, ktoré o žalobcovi prezentoval verejnosti na Markízatexte v spojitosti s tlačovou konferenciou konanou dňa 22.12.2005 v Bratislave na tému „Zverejnenie dôkazov, chronológie a zložíek nasadených na sledovanie diskreditáciou opozičného politika - predsedu SNS - D. J.“. Prevzatie správy nezbavuje žalovanú zodpovednosti za jej nežiaduci zásah do jeho osobnostných práv. Na základe uvedeného navrhol napadnutý rozsudok zmeniť v zamietavej časti a žalobe vyhovieť.

Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom výroku, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok v napadnutom výroku je potrebné zrušiť.

Úlohou odvolacieho súdu v odvolaní namietanom nesprávne právne posúdenie bolo zistiť, či súd prvého stupňa na zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné právne predpisy.

Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil.

Všetky práva a slobody sa však chránia len v takej miere a rozsahu, dokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu či dokonca popretiu iného práva alebo slobody. Rovnováha verejného a súkromného záujmu je dôležitým kritériom pre určovanie primeranosti obmedzenia každého základného práva (nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 7/96).

Výkon jedného základného práva môže zasiahnuť (a aj spravidla zasahuje) alebo môže obmedziť (a aj spravidla obmedzuje) iné subjektívne základné právo. Nejde o to, že by sa tak nemalo, resp. nesmeli diať, ale ide o to, aby tento zásah, resp. obmedzenie bolo primerané. Uvedené potvrdzuje už konštantná

judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky: „Pri strete základného politického práva na slobodu prejavu a práva na informácie a ich šírenia zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky s právom na ochranu osobnosti zaručeným v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, teda základných práv rovnakej úrovne, bude vždy vecou nezávislých súdov, aby s prihliadnutím na okolnosti každého jednotlivého (konkrétneho) prípadu starostlivo zvažili, či jednému právu nebola neodôvodnene daná prednosť pred druhým právom. Vyplýva to aj z imperatívu, ktorý obsahuje čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel“ (nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 67/06).

Funkciou práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby, ktorú upravuje Občiansky zákonník, je zabezpečiť dôslednú ochranu rešpektovania osobnosti fyzickej osoby ako podmienku jej dôstojnej existencie. Zo strany žalovaného došlo ku konaniu, ktorého následkom sa znížil mravný profil žalobcu a bolo preukázané, že tento zásah bol objektívne spôsobilý takúto ujmu osobnosti žalobcu privodiť. Zo strany žalovaného nešlo o primeranú formu.

Neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti je zásadne každé nepravdivé tvrdenie alebo obvinenie, ktoré zasahuje do práv fyzickej osoby chránených ustanoveniami § 11 a nasl. OZ. Ústne alebo písomne vykonaný zásah môže spočívať v rozširovaní nepravdivých správ, dotýkajúcich sa osobnosti fyzickej osoby, v nepravdivom obvinení z nečestného konania, ako aj v kritike presahujúcej obsahom, formou a cieľom rámec pravdivej a objektívnej kritiky (porov. uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 25. 2. 2003 sp. zn. 28Cdo 2099/2002). Bez významu je teda skutočnosť, či pôvodca zásahu si bol vedomý nepravdivosti svojho tvrdenia alebo či išlo o nepravdivé preberanie poznatkov a ich rozširovanie. V tejto veci je rozhodnou tá skutočnosť, že žalovaná si pred uverejnením informácie nepreverila jej pravdivosť.

V tejto časti sa odvolací súd stotožňuje so skutkovou i právnou argumentáciou súdu prvého stupňa.

Odvolací súd sa však nestotožňuje s právnym posúdením nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy podľa ust. § 13 ods. 2 OZ zo strany súdu prvého stupňa.

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je jedným z čiastkových a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby a vzniká vtedy, pokiaľ morálne zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ ako výsostne osobné právo nepostačuje na vyváženie a zníženie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby.

Odvolací súd zastáva názor, že i forma náhrady nemajetkovej ujmy požadovaná žalobcom je primeraná a účinná, keďže ide o formu a prostriedok smerujúci na odstránenie následkov neoprávneného zásahu spočívajúcom v značnom znížení jeho dôstojnosti v spoločnosti tak, ako to bolo v konaní preukázané. Navyše je potrebné poznamenať, že ak došlo k zásahom do osobnostných práv prostredníctvom tlače alebo televízie, treba vychádzať z toho, že zásah mal širokú publicitu (porov. R 45/2000).

V časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby o zverejnenie ospravedlnenia je rozsudok na úkor preskúmateľnosti a založil kasačný dôvod podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p.

Z týchto dôvodov odvolací súd v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci a odňatia možnosti konať pred súdom zrušil rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. f), h) O.s.p. a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

Úlohou súdu prvého stupňa bude rozhodnúť vo vyššie naznačených intenciách s tým, že bude sa potrebné vyporiadať so všetkými relevantnými skutočnosťami majúcimi vplyv na výšku nemajetkovej ujmy.

Predmetné uznesenie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 2:1 (ust. § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení novely vykonanej zákonom č. 33/2011 Z.z. účinným od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti uzneseniu odvolanie nie je prípustné.